

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ THU GIANG

**DẠY HỌC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ TRONG DẠY HỌC
CHỦ ĐỀ “TAM GIÁC ĐỒNG DẠNG” CHO HỌC SINH LỚP 8**

LUẬN VĂN THẠC SĨ GIÁO DỤC

Thái Nguyên, năm 2017

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LÊ THU GIANG

**DẠY HỌC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ TRONG DẠY HỌC
CHỦ ĐỀ “TAM GIÁC ĐỒNG DẠNG” CHO HỌC SINH LỚP 8**

Chuyên ngành: LL&PPDH bộ môn Toán học

Mã ngành: 60. 14. 01. 11

LUẬN VĂN THẠC SĨ GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Đỗ Thị Trinh

Thái Nguyên, năm 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc và được phép công bố.

Thái Nguyên, tháng 04 năm 2017

Người thực hiện

Lê Thu Giang

Xác nhận
của trưởng khoa chuyên môn

Xác nhận
của người hướng dẫn khoa học

TS. Đỗ Thị Trinh

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên tác giả xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến cô TS. Đỗ Thị Trinh, người đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ tác giả hoàn thành luận văn thạc sĩ trong thời gian qua.

Tác giả xin cảm ơn ban giám hiệu, phòng sau đại học trường Đại học Sư phạm Đại học Thái Nguyên, cùng các thầy cô trong khoa Toán, đặc biệt là các thầy cô trong tổ Bộ môn PPDH đã tham gia giảng dạy, truyền đạt kiến thức cho tác giả trong suốt thời gian học tập và hoàn thành luận văn.

Tác giả cũng xin cảm ơn ban giám hiệu các trường THCS trên địa bàn thị xã Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh cùng các em HS khối 8 trong trường đã nhiệt tình giúp đỡ tác giả trong thời gian tác giả thực nghiệm. Xin cảm ơn các bạn học đã giúp đỡ, khích lệ, động viên để luận văn được hoàn thành đúng thời hạn.

Cuối cùng, tác giả xin gửi lời tri ân sâu sắc tới tất cả sự quan tâm, thương yêu, động viên, chia sẻ của gia đình, cha mẹ, anh em, bạn bè thân thiết trong suốt thời gian tác giả thực hiện đề tài này.

Tuy đã rất cố gắng nhưng luận văn chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót cần được góp ý và sửa chữa thêm. Rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của quý thầy cô và bạn đọc.

Thái Nguyên, tháng 04 năm 2017

Người thực hiện

Lê Thu Giang

TỪ VIẾT TẮT

Viết đầy đủ	Viết tắt
Phương pháp dạy học	PPDH
Dạy học giải quyết vấn đề	DHGQVĐ
Giải quyết vấn đề	GQVĐ
Sách giáo khoa	sgk
Sách bài tập	sbt
Trung học cơ sở	THCS
Trung học phổ thông	THPT
Giáo dục	GD
Đào tạo	ĐT
Giáo viên	GV
Học sinh	HS
Giả thiết – Kết luận	GT – KT
Trang	tr
Nhà xuất bản	Nxb

MỤC LỤC

	Trang
LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
TỪ VIẾT TẮT	iii
MỤC LỤC	iv
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Giả thuyết khoa học	2
4. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	2
5. Phương pháp nghiên cứu	2
6. Cấu trúc luận văn	3
CHƯƠNG 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	4
1.1. Sơ lược về lịch sử của phương pháp dạy học giải quyết vấn đề.....	4
1.1.1. Trên thế giới.....	4
1.1.2. Ở Việt Nam.....	5
1.2. Dạy học giải quyết vấn đề	6
1.2.1. Cơ sở khoa học của dạy học giải quyết vấn đề.....	6
1.2.2. Một số khái niệm cơ bản.....	8
1.2.3. Đặc điểm của dạy học giải quyết vấn đề	11
1.2.4. Các hình thức của dạy học giải quyết vấn đề	11
1.2.5. Quy trình thực hiện dạy học giải quyết vấn đề.....	13
1.2.6. Một số cách tạo tình huống có vấn đề trong dạy học	14
1.2.7. Ưu điểm và khó khăn của dạy học giải quyết vấn đề	16
1.2.8. Yêu cầu về dạy học giải quyết vấn đề trong quá trình dạy học	17
1.3. Định hướng đổi mới phương pháp dạy học ở trường trung học cơ sở	19
1.3.1. Vận dụng dạy học giải quyết vấn đề trong môn toán	19
1.3.2. Định hướng đổi mới phương pháp dạy học	20
1.4. Thực trạng việc vận dụng dạy học giải quyết vấn đề trong dạy và học hình học ở trường Trung học cơ sở.....	20

1.4.1. Sơ lược về mục đích và nội dung môn hình học ở Trung học cơ sở	20
1.4.2. Thực trạng dạy và học hình học ở trường Trung học cơ sở	24
Tiểu kết chương 1	27
CHƯƠNG 2 VẬN DỤNG DẠY HỌC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ VÀO DẠY HỌC CHỦ ĐỀ TAM GIÁC ĐỒNG DẠNG HÌNH HỌC 8.....	28
2.1. Dạy học khái niệm toán học	28
2.1.1. Khái quát về việc dạy học khái niệm.....	28
2.1.2. Một số chú ý khi vận dụng dạy học giải quyết vấn đề vào dạy học khái niệm .	28
2.1.3. Ví dụ minh họa	29
2.2. Dạy học định lý toán học	32
2.2.1. Khái quát về việc dạy học định lý toán học.....	32
2.2.2. Một số chú ý khi vận dụng dạy học giải quyết vấn đề vào dạy học định lý.....	33
2.2.3. Ví dụ minh họa	33
2.3. Dạy học quy tắc, phương pháp	37
2.3.1. Khái quát về việc dạy học quy tắc, phương pháp.....	37
2.3.2. Những quy tắc, phương pháp tìm đoán	37
2.3.3. Một số chú ý khi vận dụng dạy học giải quyết vấn đề vào dạy học quy tắc, phương pháp.....	38
2.3.4. Ví dụ minh họa	38
2.4. Dạy học giải bài tập toán học	41
2.4.1. Khái quát về việc dạy học giải bài tập toán học	42
2.4.2. Một số chú ý khi vận dụng dạy học giải quyết vấn đề vào dạy học giải bài tập	43
2.4.3. Ví dụ minh họa	43
2.5. Một số biện pháp vận dụng dạy học giải quyết vấn đề trong dạy học chủ đề “Tam giác đồng dạng”	47
2.5.1. Tạo tình huống gợi vấn đề để gợi động cơ học tập	47
2.5.2. Thực hiện dạy học giải quyết vấn đề giúp học sinh kiến tạo tri thức, rèn luyện kỹ năng.....	49
2.5.3. Thực hiện dạy học giải quyết vấn đề giúp hình thành năng lực giải quyết vấn đề cho học sinh	53

2.6. Thiết kế một số bài soạn trong chủ đề “Tam giác đồng dạng” vận dụng dạy học giải quyết vấn đề	56
2.6.1. Bài giảng 1: Định lý Talet	56
2.6.2. Bài giảng 2: Tính chất đường phân giác	63
2.6.3. Bài giảng 3: Định lí đảo và hệ quả của định lý Talet	68
Tiểu kết chương 2	72
CHƯƠNG 3 THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	73
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm	73
3.2. Tổ chức thực nghiệm sư phạm.....	73
3.3. Nội dung thực nghiệm sư phạm.....	73
3.4. Đánh giá kết quả thực nghiệm sư phạm	73
3.4.1. Phiếu đánh giá bộ môn	73
3.4.2. Bài kiểm tra đánh giá	74
Tiểu kết chương 3	79
KẾT LUẬN CHUNG	80
1. Kết luận.....	80
2. Khuyến nghị.....	80
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN VĂN.....	81
DANH MỤC CÁC TÀI LIỆU THAM KHẢO	82
PHỤ LỤC	85

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Xuất phát từ nhu cầu thực tế của thời đại, nhu cầu phát triển kinh tế của đất nước, giáo dục (GD) Việt Nam đang đứng trước bài toán cần đổi mới một cách toàn diện từ mục tiêu GD đến phương pháp dạy học (PPDH) và phương tiện dạy học.

Vì vậy, nghị quyết hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ IV khóa VIII năm 1993 đã chỉ ra: "Mục tiêu GD - ĐT phải hướng vào đào tạo những con người lao động tự chủ, sáng tạo, có năng lực giải quyết những vấn đề thường gặp, qua đó mà góp phần tích cực thực hiện mục tiêu lớn của đất nước là dân giàu, nước mạnh, xã hội, công bằng, dân chủ, văn minh".

Đồng thời, điều 28.2 Luật Giáo dục cũng khẳng định: "Phương pháp GD phổ thông phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo của học sinh, phù hợp với đặc điểm của từng lớp học, môn học, bồi dưỡng phương pháp tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui hứng thú học tập cho học sinh".

1.2. Việc đổi mới PPDH đã được đẩy mạnh ở tất cả các cấp học nói chung, ở bậc trung học cơ sở (THCS) nói riêng, theo quan điểm: "Tích cực hoá hoạt động học tập", "Hoạt động hoá người học", "Lấy người học làm trung tâm"... Có nhiều PPDH theo xu hướng không truyền thống đã được vận dụng như: dạy học giải quyết vấn đề (DHGQVĐ), dạy học theo thuyết tình huống, dạy học hợp tác, dạy học khám phá, dạy học phân hóa, dạy học kiến tạo... nhằm phát huy tính tích cực chủ động của người học. Trong các PPDH tích cực kể trên thì DHGQVĐ tỏ ra có hiệu quả và dễ vận dụng trong các trường phổ thông, giúp học sinh (HS) hoạt động tự giác, tích cực, độc lập và sáng tạo trong quá trình hoạt động, góp phần nâng cao chất lượng GD.

1.3. Trong chương trình toán THCS, hình học là một phân môn đặc biệt thuận lợi đối với việc rèn luyện tư duy logic, phát huy tốt tính tích cực, độc lập và sáng tạo của HS. Trong đó, chủ đề "Tam giác đồng dạng" là một trong những nội dung cơ bản của hình học lớp 8. Vì vậy, để HS có thể học chủ đề "Tam giác đồng dạng" một cách tích cực, chủ động, sáng tạo thì giáo viên (GV) cần vận dụng những PPDH học mới phù hợp với đặc điểm của từng phần để truyền đạt kiến thức cho HS.